

“Təmas xəttində son hadisələr: Beynəlxalq humanitar hüququn problemləri” mövzusunda dinləmələr keçirilib

Mayın 13-də Milli Məclisdə “Təmas xəttində son hadisələr: Beynəlxalq humanitar hüququn problemləri” mövzusunda dinləmələr keçirildi. Təbirdə Milli Məclisin deputatları, müdafiə və xarici işlər nazirliklərinin, Hərbi Prokurorluğun nümayəndələri və QHT təmsilçiləri iştirak ediblər.

Milli Məclis Sədrinin müavini, İnsan hüquqları komitəsinin sədri Bahar Muradova qeyd etdi ki, artıq beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ciddi təhlükə yaratmasının fərqindədir. Münaqişənin həlli ilə bağlı səylərin artdığı bir məqamda Ermənistanın təmas xəttində törətdiyi təxribatlar hər kəsə məlumdur. Azərbaycan ərazisində Ermənistanın hərbi kontingentinin iştirakı ilə təlimlər keçirilir, işğal altındakı ərazilərdə tarixi, mədəni abidələr məhv edilir, qondarma “Dağlıq Qarabağ respublikası”nın tanınması istiqamətində səylər göstərilir. Aprelin 2-dən başlayan erməni silahlı bölmələrinin növbəti irimiqyaslı təxribatları nəticəsində insanlar həlak oldu, ekologiya, ətraf mühit üçün zərərli sayılacaq hadisələr baş verdi. Azərbaycan Ordusu bu təxribatların qarşısını almaq üçün əks-hücuma keçdi, bir sıra yüksəkliklər geri alındı. Ermənistan ordusunun gücü və onların yaratdığı istehkamların keçilməz olduğu barədə miflər dağıldı.

B.Muradova dedi ki, Ermənistanın təcavüzkar rəhbərliyi üçün artıq arzu edilməz proseslər başlayıb. Dağlıq Qarabağda əhali arasında bu münaqişənin lazım olmadığı haqda fikirlər get-gedə daha geniş yayılır. Bu münaqişəni başlatmaqqla Ermənistan Dağlıq Qarabağdakı əhali üçün problemlər yaradıb, onların gələcəyə ümidi qalmayıb. Vəziyyətin bu şəkildə davam etməsi mümkün deyil. Onun sözlərinə görə, Ermənistan-Azərbaycan qoşunlarının təmas xəttində baş vermiş son hadisələr zamanı Azərbaycanın daha çox

imkanlarının olduğu bir daha sübut edildi. Heç kəsde şübhə qalmadı ki, regionun ən güclü ordusu Azərbaycanındır.

Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov qeyd etdi ki, parlamentdə belə bir müzakirənin təşkili təqdirləyicidir. Bildirdi ki, müzakirələr mahiyyət baxımından ictimaiyyətimiz üçün vacibdir. Onun sözlərinə görə, bu gün Azərbaycan Ermənistan tərəfindən təcavüzə məruz qalır. Artıq işğalın ağır nəticələrinin aradan qaldırılması, işğal olunmuş ərazilərin azad edilməsi, ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi kimi çox vacib mübarizə mərhələsinə start verilib. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu təcavüzün əsasən siyasi, hərbi təhlükəsizlik, humanitar aspektləri var. Bu aspektlər bütün baxımlardan öz təsini göstərir. Siyasi baxımdan bu məsələyə yaxınlaşsaq, münaqişənin kökündə qonşu dövlətin Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları durur.

Nazir müavini bildirib ki, bu daxili münaqişə deyil, beynəlxalq münaqişədir. Çünki bunun kökündə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü, açıq-aşkar dövlət siyasəti çərçivəsində irəliləyən ərazi iddiaları dayanır. Ermənistan Azərbaycan ərazisində etnik təmizləmə həyata keçirib, Xocalıda soyqırımını törədib. Bu ölkə törətdiyi cinayət əməllərinə görə cavab verməlidir.

X.Xələfov aparılan işlərin Ermənistanın işğalına hüquqi-siyasi qiymət verilməsinə hesablandığını söyləyib. “Biz BMT-də keçirilən müzakirələrdə daim bu problemi qaldırırdıq. Təəssüf ki, problemin mahiyyəti beynəlxalq təşkilatlarda adekvat şəkildə əksini tapmır. İnsan haqları üzrə ali komissar “Azərbaycanda qaçqın və məcburi köçkünlərin hüquqlarının bərpası ilə bağlı hansı işləri görmüsünüz” -sualına cavabında mandatlarının buna imkan vermədiyini bildirir. Bu, gülməlidir. Ən azı

ali komissar Ermənistanı işğalın nəticələrini aradan qaldırmağa çağırmalıdır” - deyə X.Xələfov bildirib.

Təbirdə iştirak edən Baş Prokurorluğun, istintaqa nəzarət idarəsinin rəisi Nazim Abbasov məlumat verdi ki, aprelin 1-dən 2-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri silahlı münaqişələr zamanı mülki şəxslərin müdafiəsinə dair 12 avqust 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyasının tələblərini ciddi şəkildə pozaraq Azərbaycanın cəbhəboyu ərazilərində, əsasən Tərtər, Ağdam, Goranboy, Beyləqan, Füzuli və Ağcabədi rayonlarında yerləşən yaşayış məntəqələrini və mülki obyektləri iriçaplı silahlardan, mina və qumbaraatanlarla intensiv atəşə tutublar. Sonrakı günlərdə də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən bu cinayətkar əməllər davam etdirilib, mülki əhaliyə və yaşayış məntəqələrinə edilən hücumlar nəticəsində mülki şəxslər arasında müxtəlif dərəcəli xəsarətlər alanlar olub, vətəndaşların şəxsi mülkiyyəti və digər mülki obyektlər dağıntıya məruz qalıb. Konkret olaraq hadisələr zamanı 6 nəfər ölüb, 25 nəfər müxtəlif dərəcəli xəsarətlər alıb, 3 nəfər Tərtər rayonunda, 3 nəfər mülki şəxs Ağdam rayonunda odlu silahlardan atılan atəşlər nəticəsində həlak olublar. Həmçinin mülki şəxslərdən 9 nəfər Tərtər, 13 nəfər Ağdam, 3 nəfər Goranboy rayonu ərazilərində ermənilər tərəfindən atılan güllələr nəticəsində müxtəlif dərəcəli xəsarətlər alıb. O cümlədən Goranboy rayon Polis şöbəsinin polis nəfəri Tapqaraqoyunlu kəndində xidmət apardığı zaman snayper atəşi nəticəsində başından güllə yarası alıb.

Sonra Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin insan hüquqlarının müdafiəsi məsələləri sektorunun müdiri Çingiz Əsgərov təmas xəttində baş vermiş hadisələrlə bağlı bey-

nəlxalq hüquq normaları, o cümlədən beynəlxalq humanitar hüquq normalarının qorunması, Azərbaycan dövləti tərəfindən görülən müəyyən tədbirlər haqqında danışdı. O, aprel ayında təmas xəttində baş vermiş hadisələr zamanı Azərbaycan xalqının Prezident İlham Əliyevin ətrafında birləşərək vahid mövqedən çıxış etdiyini, dövlət siyasətini dəstəklədiyini söylədi.

Ç.Əsgərov vurğuladı ki, digər hallarla bağlı məlumatlar toplanılır, bunlarla bağlı Avropa Məhkəməsinə müraciətlər ediləcək. 500-dən artıq mülki və sosial obyektə ziyan dəyməsi ilə bağlı ərizələr Avropa Məhkəməsinə göndəriləcək.

Təbirdə iştirak edən Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Vaqif Dərgahlı isə aprelin əvvəllərində baş verən hadisələrdən öncə də cəbhə bölgəsində gərginliyin durmadan artdığını bildirdi. Onun sözlərinə görə, 2014-cü ilin oktyabrında Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin Paris görüşündən dərhal sonra Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə, xüsusilə də Ağdamda hərbi təlimlər keçirirdi: “Bizim əldə etdiyimiz məlumatlara görə, Ermənistan tərəfinin keçirdiyi həmin təlimlərdə 46 min şəxsi heyət, eləcə də 5 mindən artıq texnika cəlb edilmişdi. 2014-cü ilin noyabr ayında cəbhə bölgəsində ordumuz tərəfindən düşmən ölkəyə məxsus helikopter vurulmuşdu. Həmin qurğu işğal olunmuş ərazilərdə hərbi təlimlərə cəlb edilmiş helikopter idi. Ermənistan tərəfi bilərəkdən gərginlik yaradaraq təmas xəttində təxribatlarını davam etdirirdi. Bilirsiniz ki, Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdən başqa, dövlət sərhədlərindən mütəmadi olaraq mövqələrimizi, mülki əhalini atəşə tutur. Ermənistan bu addımı ilə digər dövlətləri münaqişəyə cəlb etməyə çalışır. Eyni zamanda 2015-ci ilin əvvəllərindən etibarən Ermənistan da əsaslı dəyişikliklərin edil-

məsi prosesi başlandı. 2015-ci ilin payızından etibarən fəallaşan erməni tərəfi qoşunları təmas xətti boyunca yerləşən mövqələrimizi, cəbhə yaxınlığındakı yaşayış məntəqələrini intensiv atəşə tutub. Ermənistan tərəfi cəbhədə vəziyyəti gərginləşdirmək məqsədilə təxribat xarakterli addımlar atmağa cəhd göstərib. 2016-cı ilin martından başlayaraq Ermənistanın silahlı qüvvələri təxribatları artıraraq sərhədyanı yaşayış məntəqələrinin təmas xəttinin bilavasitə yaxınlığında yerləşən kəndlərin dinc əhalisinin atəşə tutulmasını daha da gücləndirdi. Ordumuz tərəfindən görülən adekvat tədbirlər nəticəsində düşməne layiqli cavab verildi”.

Hərbi prokurorun böyük köməkçisi, polkovnik Səfər Əhmədov da çıxış edərək vurğuladı ki, aprel hadisələri zamanı Azərbaycan tərəfinə təhvil verilmiş həlak olan hərbi qulluqçularımızın meyitlərinə baxış nəticəsində təhqir edildikləri aşkarlandı. Onlar meyitlər üzərində təhqiramiz hərəkətə yol veriblər. Bir neçə hərbi qulluqçunun qulaq seyvanı kəsilib, gözü çıxarılıb, qarın boşluğu yarılıb. S.Əhmədov bildirdi ki, bununla bağlı Tərtər Hərbi Prokurorluğu tərəfindən cinayət işi başlanıb, hazırda istintaq davam edir. Aprelin 26-28-də Tərtər rayonu Əskipara kəndi atəşə tutulub. Kənd ərazisində pambıq sahəsində partlamış top mərmisi aşkar edilib. Onun zəhərli, 122 mm çaplı top mərmisi olduğu üzə çıxıb. Cinayət işlərinin istintaqı davam etdirilir. Ümumiyyətlə, 1988-ci ildən indiyə qədər hərbi cinayətlərlə əlaqədar 296 erməninin təqsirləndirilən şəxs kimi məsuliyyətə cəlb edilməsi barədə qərar çıxarılıb.

Dinləmələrdə deputatlar və qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiləri fikir və təkliflərini bildirdilər.